

des Hirtenlebens, auf den Gedanken, dass die Viehzucht und die damit verbundene Hirtenbeschäftigung eine ebenso wichtige und wahre Urbeschäftigung des ungarischen Volkes sei, wie die Fischerei. So kam es, dass Otto Herman sich in den letzten 22 Jahren seines Lebens mit ethnographischen Studien, mit Sammeln von auf das Hirtenwesen bezüglichen Gegenständen, mit Aufzeichnung des Wortschatzes, Feststellen, Bearbeiten und Publizieren der anthropologischen und historischen Beziehungen beschäftigte. Nachdem er es durchgeführt hatte, dass auch das Material des Hirtenlebens in die historische Hauptgruppe der Millenniumsausstellung im Jahre 1896 aufgenommen werde, begann er 1893 eine grosszügige Sammeltätigkeit und besuchte in 2 Jahren 143 Ortschaften. (Sein über diese Reise sorgfälliger geführtes und illustriertes Tagebuch erscheint in Kürze im Verlage der Kgl. Ung. Naturw. Gesellschaft.) Seine 2jährigen Bemühungen zeitigten im Inland sowohl wie im Ausland einen grossartigen wissen-

schaftlichen Erfolg. Es wurde hier zum erstenmal eine schwindende Welt vorgezeigt. Die zur Jury berufenen 13 ausländischen Gelehrten, drückten in einem Briefe Otto Herman ihre volle Anerkennung aus, erstaunt von der Neuheit und Grossartigkeit der Urbeschäftigungssammlung. Nach diesem beispiellosen Erfolg war das weitere wissenschaftliche Studium des Hirtenwesens ein für allemal gesichert. Was auf diesem Gebiete später folgte: die Gruppe der ungarischen Urbeschäftigungen auf der Pariser Weltausstellung, das berühmte Eckzimmer des Ung. Landwirtsch. Museums, die lange Reihe der Abhandlungen und Bücher, das Auftreten von Schülern und Anhängern, fusst alles auf diesem Erfolge. Aus dem bis dahin unbekanntem »Hirtenleben« wurden dann im Laufe der Jahre durch die Willensstärke und Begeisterung eines grossen Gelehrten »A magyarok nagy ősfoglalkozása« — »Die grossen Urbeschäftigungen der Ungarn« und ein klassisches Gebiet der ungarischen ethnographischen Forschungen.

HERMAN OTTÓ EGYÉNISÉGE

Írta: CSÖRGEY TITUSZ

AZ ILY rövid kivonatban alig visszaadható lélektani vázlat H. O.ét, az utolsó magyar polihisztort mint univerzális lángelmét, mint tudóst, művészt, író, szónokot, hazafit és magánembert ismerteti. Zsenialitása s a velejáró alkotó fantázia és művészi alkotóképesség nyomja reá a legerősebb bélyeget. Kiegészíti mindezt a tudós rendkívül fejlett biológiai érzéke és kitartó elmélyedése, a művész fiatalos hevülete s az élet jelenségeinek áhitatos csodálata, amely páratlan finomságú rajzaiban is megnyilvánult.

Nagy volt mint író is, nemcsak ragyogó stílusában, hanem elsősorban ama képességében, amellyel az olvasó eszéhez és szívéhez egyaránt tudott szólni, mindig szórakoztatva oktatni. Remek szónoklatait pedig az elmondottak igazságának őszinte átérzése tette oly szuggesztív erejűekké.

Mint hazafi a magyarság lelki értékeinek leglelkesebb csodálója és hirdetője, jövőjének fáradhatlan munkása, a magyar fajvédelem egyik úttörője volt. Mint magánembert a puritán egyszerűség, a szegénységnek büszkén viselni tudása jellemezte. Mindig adni akart semmint kapni és a szerény megélhetésért kulturális kincsek halmazát adta nemzetének cserébe. A Szily-éremmel járó jelentékeny pénzösszeget is e szavakkal adta vissza: »ami engem működésre serkentett, ...

annak csak egy jutalma lehet: a híven teljesített hazafias kötelesség tudata, az ebből folyó megnyugvás».

»Ily jellembeli kiválóságoknak, ekkora önzetlenségnek, ennyi idealizmusnak kellett benne az univerzális lángelme alkotóerejével egyesülnie, hogy kulturális életünknek oly hivatott irányítója lehessen, aminőnek őt ismertük és ma ünnepeljük.«

INDIVIDUALEIGENSCHAFTEN OTTO HERMANS

Von TITUS CSÖRGEY

MIT kurzen, warm empfundenen Worten hebt Verfasser in Otto Herman, dem letzten ungarischen Polyhistor, hervor: die universale Genialität des Gelehrten, den jugendlichen Feuereifer des

Künstlers, den meisterhaften Stil des Schriftstellers, den suggestiv wirkenden Redner, den die Seelenschätze seines Volkes tief bewundernden und begeistert verkündenden Patrioten und den in puritanischer Einfachheit lebenden Privatmenschen. Herman gab der ungarischen Nation eine Menge kultureller Schätze in Tausch für eine bescheidene Existenz.

DIÁKKORI EMLÉKEIM HERMAN OTTÓRÓL

Írta: BODNÁR BERTALAN

EZ ALKALOMMAL nem céloim a mi halhatatlan, nagy tanítómesterünknek beható méltatását, vagy az ő hatalmas egyéniségének a jellemzését adni. Nem is mint az egyenesség, becsületesség és a meleg baráti szív emberét, vagy mint etnografust, lelkes politikust, nagy vitatkozót, az írói toll koszorúsát, az ősi magyar nyelvünk és foglalkozásaink emlékeinek a megmentőjét vagy az autodidakta polihistorikusok utolsó mohikánját, eddig bizonyára legnagyobb biológusunkat és madarászunkat s a honi barlangkutatás megindítóját állítom olvasóim elé.

Az én céloim most nem szoboremelés a nagy mester, a magyar madártan apostola számára! Ha valaki elmondhatta halála percében a nagy római költővel az »exegi monumentum aere perennius«-t, úgy Herman Ottó volt az. Az ő emléke örök, mert szívökbe zárták azt azok, akik őt megismerték s éppen azért meg is szerették; szentül őrzik tanítványai s mindazok, akik ezektől tanulják és a nagy mester szellemében tanítják tovább a madárismeretet, oltogatják a szívekbe a madár szeretetét és folytatják azt az értékes tudományos munkát, amelyet ő indított meg hazánkban. Ha az igazi, derék magyar embert akarnók szimbolizálni, úgy az ő alakját kellene a véső elé állítani mintául!

Én, elmondandó szerény visszaemlékezéseimben csak egy, igénytelen mezei virágokból font kis koszorút akarok ráhelyezni az ő, minden madarász előtt megszentelt sírhalmára. Abból az időből szeretném őt az emlékezés megelevenítő erejével az olvasók elé állítani, mikor ő is tapasztalta, hogy az ő nép! bizony ingatag. Mikor t. i. az országgyűlésbe régi kerülete, Szeged már csak 300 szó- többséggel választotta be. Hozzájárult a jólismert Clair-Szemec-féle nagyon kínos affér, amely Herman Ottót magát is tettelegességre ragadta s csak a gondviselés bölcs akarata nem engedte meg, hogy az reá nézve végzetessé váljon. Akkor ismerte meg ő is a nagy igazságot, hogy csak egy van, amiben sohase csalatkozhatik, ami mindig csak örömet okoz s tartalommal tölti el az emberi életet: az ismeretszerzés, a mindenség nagy temploma. Akkor tért ő vissza vele-